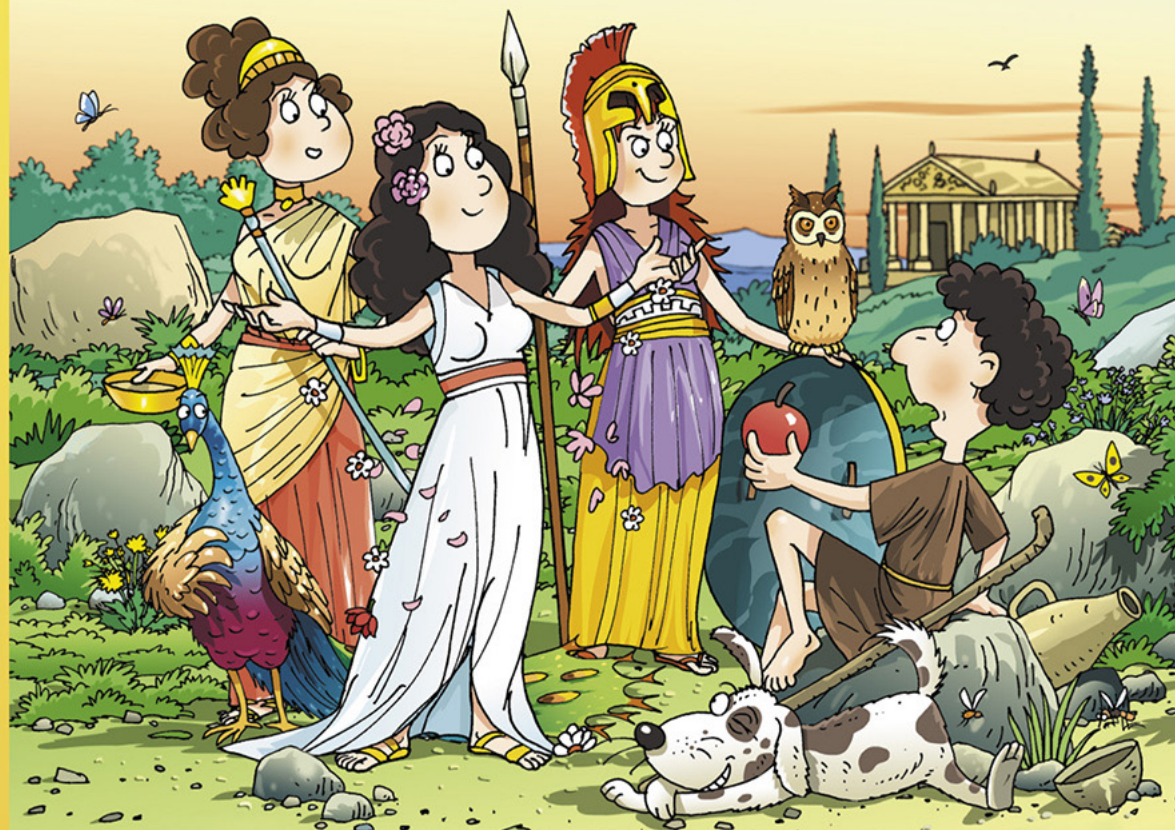

Proč se říká...?

- Achillova pata •
- políbila mě múza •
- jablko sváru •

... a další **antická úsloví**

Petr Kostka • Ilustroval Josef Pospíchal

FRAGMENT

Název knihy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

Petr Kostka
Proč se říká...? Achillova pata...
a další antická úsloví – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Petr Kostka

Proč se říká...?

- Achillova pata •
- políbila mě múza •
- jablko sváru •

... a další **antická úsloví**

Ilustroval Josef Pospíchal

*Robinovi a Tobiášovi
a všem dalším vnoučatům.*

Úvod

Víte, proč se nebezpečný počítačový virus, schovaný v počítači jmenuje Trójský kůň a odkud pochází rčení „všechny cesty vedou do Říma“ a kdy se používá? Tato a další rčení pocházejí z antiky. Ze starověkého Řecka, kolébky naší civilizace a ze starověkého Říma, říše obepínající téměř celý tehdy známý svět.

Z tohoto úsvitu a základu naší civilizace pochází i první evropské literární dílo, Ilias a Odyssea od bájného básníka Homéra. To on popsal Trójskou válku a dobrodružnou cestu Odyssea za zlatým rounem, stvořil celý božský svět, Olymp a popsal, jak to v božském světě chodí a co všechno se mohlo stát, když se antičtí bohové rozzlobili anebo zamilovali.

I Římská říše stojí u základů naší moderní civilizace. Popisy jejích válečných úspěchů, mocenských sporů, životopisy císařů, také básně a divadelní hry, to vše patří do zlatého fondu světové literatury. A to vše nás ovlivnilo a dodnes z toho čerpáme. Lidé si po celá staletí antické příběhy rádi vyprávěli, nechali se unášet silnými příběhy válečníků, příběhy o lásce. A hrdinský souboj udatného Bellerofónu na okřídleném koni Pegasovi s příšerou Chimérou, se stal předobrazem všech pohádek, ve kterých princ poráží draka a osvobozuje princeznu.

A protože všechny tyto příběhy jsou velmi působivé a byly obecně známé, přenesl se jejich obsah do běžné řeči, do rčení a úsloví. A tak každý ví, co to znamená, když se někdo tváří jako sfinga nebo když otevře Pandořinu skříňku. Pojdme se na ty příběhy podívat, abychom i my věděli, z čeho známá rčení a úsloví vznikla a co znamenají.

Jablko sváru

Byl to věčný problém mezi nimi. Nedokázali se dohodnout, pořád se o to přeli. Bylo to pro ně jablko sváru.

Když se ženil král Péleus, otec slavného Achilla, chtěl mít slavnou svatbu. „Pozvu všechny bohy,“ řekl Péleus. Ale zapomněl na Eris, bohyni sváru. A ta se rozzlobila. Když byla svatba v nejlepším a božští svatebčané se dobře bavili, vhodila mezi ně jablko.

A na něm bylo napsáno: „Pro nekrásnější bohyni“.

Začala hádka, kdo si jablko nechá. Héra, manželka nejvyššího boha Dia? Bohyně moudrosti a umění, Pallas Athéna? Anebo Afrodita, bohyně lásky a krásy? Svatebčané se nedokázali dohodnout. Rozhodnout měl Paris, syn Trójského krále Priama. „Když dostanu jablko já, staneš se nejmocnějším králem na světě,“ vtírala se Héra. „A já ti zaručím moudrost a slávu,“ nabízela Athéna. „Dej jablko mně a budeš mít nejkrásnější ženu na světě,“ slibovala Afrodita. Paris se nerozpakoval a jablko dal Afroditě. A ta svůj slib splnila. Do Parida se zamilovala nejkrásnější dívka. Jmenovala se Helena. Ale byla už vdaná. Jejím manželem byl Meneláos, král Sparty.

Paris svoji lásku unesl a odvezl do svého města za mořem, do Tróji. To si ale spartský král a vůbec všichni Řekové nemohli nechat líbit. Postavili armádu a ke břehům Tróje se vydalo tisíc dvě stě válečných korábů. Trójská válka mohla, díky jablku, začít.

„Jablko sváru“ je výraz pro dlouhodobý, těžko řešitelný a opakovaný spor, když není možné najít smírné řešení.

Achillova pata

Bylo to jeho pečlivě skrývané zranitelné a citlivé místo.
Byla to jeho Achillova pata.

Achilles patří k nejslavnějším hrdinům Homérova eposu Iliada o dobývání města Tróje. V řadách řeckých dobyvatelů bojovali největší hrdinové té doby. Tím úplně nejstatečnějším, nejodvážnějším a nejsilnějším byl právě chrabří Achilles.

Stal se hlavním hrdinou celého básnického eposu.

Jeho otcem byl udatný král Péleus a matkou bohyně mořských vod Thetis. Thetis věděla, že jejího syna čeká osud válečníka, a tak se rozhodla zajistit mu nesmrtelnost. Ponořila ho do kouzelné řeky Styx, vytékající z podsvětí. Jenže ho neponořila úplně celého. Držela ho za patu, a právě pata se proto stala jediným zranitelným místem na Achillově těle.

Achilles vyrůstal v udatného muže. Říká se, že už v šesti letech ulovil svého prvního kance. Když dospěl, vydal se po boku jiného řeckého hrdiny, Odyssea, získat slávu a pověst bojovníka do Trójské války. Od otce do-